

Το μοντέλο Social GRRRAACCEEESSS

Ένα εργαλείο για αναστοχαστική, συμπεριληπτική και πολιτισμικά συνειδητή πρακτική

Το μοντέλο Social GRRRAACCEEESSS αναπτύχθηκε από τον John Burnham και συνεργάτες (2012), ως ένα εργαλείο αναστοχασμού για τις κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις της ταυτότητας, των δυναμικών εξουσίας και του προνομίου. Το μοντέλο βρίσκει εφαρμογή σε εκπαιδευτικά, θεραπευτικά και κοινωνικοπολιτικά πλαίσια.

Σκοπός

Στόχος του είναι να μας βοηθήσει να:

- προσέχουμε ποιες πλευρές της ταυτότητας ενός ατόμου βλέπουμε ή νομίζουμε ότι βλέπουμε
- αναγνωρίζουμε τι μένει αόρατο ή ανείπωτο
- σκεφτόμαστε πώς αυτά συνδέονται με δυναμικές εξουσίας, προνομίου και καταπίεσης
- καλλιεργούμε πολιτισμική συνειδητότητα.

Τι σημαίνουν τα γράμματα GRRRAACCEEESSS:

Το ακρωνύμιο έχει εξελιχθεί και σήμερα περιλαμβάνει πολλές πτυχές ταυτότητας. Οι βασικές κατηγορίες που περιλαμβάνονται είναι οι εξής:

Gender & Gender identity – Φύλο και ταυτότητα φύλου

Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο το άτομο αντιλαμβάνεται και εκφράζει το φύλο του και πώς οι κοινωνικές δομές και προσδοκίες επηρεάζουν τις εμπειρίες και τις δυνατότητές του.

Geography – Γεωγραφία

Αφορά τον τόπο διαμονής, την τοπική κοινότητα, την ιστορική ή μεταναστευτική διαδρομή, καθώς και τις σχετικές συνθήκες που καθορίζουν πρόσβαση σε υπηρεσίες και ευκαιρίες.

Race – Φυλή

Εξετάζονται οι κοινωνικές και ιστορικές διαδικασίες που συγκροτούν αντιλήψεις φυλής και οι συνέπειές τους στη ζωή των ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων μορφών διακρίσεων ή θεσμικής προκατάληψης.

Religion – Θρησκεία

Σχετίζεται με πίστη, θρησκευτικές πρακτικές, παραδόσεις και κοσμοθεωρίες που επηρεάζουν αξίες, οικογενειακές δυναμικές και σχέσεις με τα συστήματα φροντίδας και εκπαίδευσης.

Age – Ηλικία

Αναφέρεται τόσο στη βιολογική ηλικία όσο και στις κοινωνικές κατηγοριοποιήσεις και προσδοκίες που συνδέονται με αυτή.

Ability – Ικανότητα και Αναπηρία

Περιλαμβάνει σωματικές, αισθητηριακές, γνωστικές και ψυχικές διαφοροποιήσεις, καθώς και τα εμπόδια που δημιουργούνται λόγω κοινωνικών ή δομικών παραγόντων.

Appearance – Εμφάνιση

Εμπλέκει χαρακτηριστικά όπως σωματότυπος, χρώμα δέρματος, ενδυματολογικό ύψος ή άλλες όψεις φυσικής παρουσίας που επηρεάζουν κοινωνικές αντιλήψεις και αλληλεπιδράσεις.

Accent / Language – Προφορά και γλώσσα

Εξετάζονται ζητήματα γλωσσικής επάρκειας, γλωσσικών πρακτικών, χρήσης πολλαπλών γλωσσών και επιδράσεων στην πρόσβαση, συμμετοχή και κοινωνική αποδοχή.

Class – Κοινωνική τάξη

Συνδέεται με οικονομικούς πόρους, μορφωτικό κεφάλαιο, εργασιακή ασφάλεια και κοινωνική κινητικότητα.

Culture / Caste – Πολιτισμός και άτυπες ιεραρχίες

Περιλαμβάνει πολιτισμικές πρακτικές, αντιλήψεις περί κανονικότητας, οικογενειακές και κοινοτικές προσδοκίες.

Ethnicity – Εθνοτική ταυτότητα

Αφορά κοινή ιστορία, γλώσσα, καταγωγή ή πολιτισμικές παραδόσεις που επηρεάζουν τον αυτοπροσδιορισμό.

Education – Εκπαίδευση

Εξετάζονται οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες, τα επίπεδα σπουδών και οι σχετικές προσδοκίες από το άτομο στο κοινωνικό ή επαγγελματικό πλαίσιο.

Employment / Economics – Εργασία και οικονομική κατάσταση

Σχετίζεται με το είδος απασχόλησης, τη σταθερότητα και τις επιπτώσεις στη συνολική ποιότητα ζωής και πρόσβαση σε δομές στήριξης.

Sexuality – Σεξουαλικότητα

Αφορά μορφές σεξουαλικής έκφρασης, σωματικότητα και σχεσιακές πρακτικές.

Sexual orientation – Σεξουαλικός προσανατολισμός

Αναφέρεται στις κατευθύνσεις της συναισθηματικής, ρομαντικής ή/και ερωτικής έλξης του ατόμου και στο πώς αυτή η πλευρά της ταυτότητας διαμορφώνεται μέσα σε κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια.

Spirituality – Πνευματικότητα

Αναφέρεται σε αξίες, νοήματα και μορφές πνευματικής σύνδεσης, πέρα από τυπικούς θρησκευτικούς θεσμούς.

Something else – Επιπλέον διαστάσεις

Αφορά οποιονδήποτε άλλο παράγοντα που το ίδιο το άτομο θεωρεί σημαντικό για την ταυτότητά του (π.χ. γονεϊκός ρόλος, εμπειρίες μετανάστευσης, νευροδιαφορετικότητα).

Σύνδεση με πολιτισμική επίγνωση και αντι-καταπιεστική πρακτική

Το μοντέλο Social GRRAAACCEEESSS λειτουργεί ως μέσο για συστηματική διερεύνηση παραγόντων που σχετίζονται με:

- πολιτισμική επίγνωση και αναστοχασμό,
- σχέσεις ισχύος σε θεσμικά πλαίσια,
- πρόσβαση ή αποκλεισμό σε δομές υποστήριξης,
- κοινωνικές και πολιτισμικές παραδοχές που διαμορφώνουν την επαγγελματική πρακτική.

Η ενσωμάτωση του μοντέλου στην εκπαιδευτική και θεραπευτική πρακτική ενισχύει την κατανόηση σύνθετων οικογενειακών και ατομικών εμπειριών, επιτρέποντας σχεδιασμό και παρεμβάσεις που λαμβάνουν υπόψη τις πολλαπλές μορφές ταυτότητας και τις διασταυρούμενες ανισότητες.

Ερωτήματα αναστοχασμού :

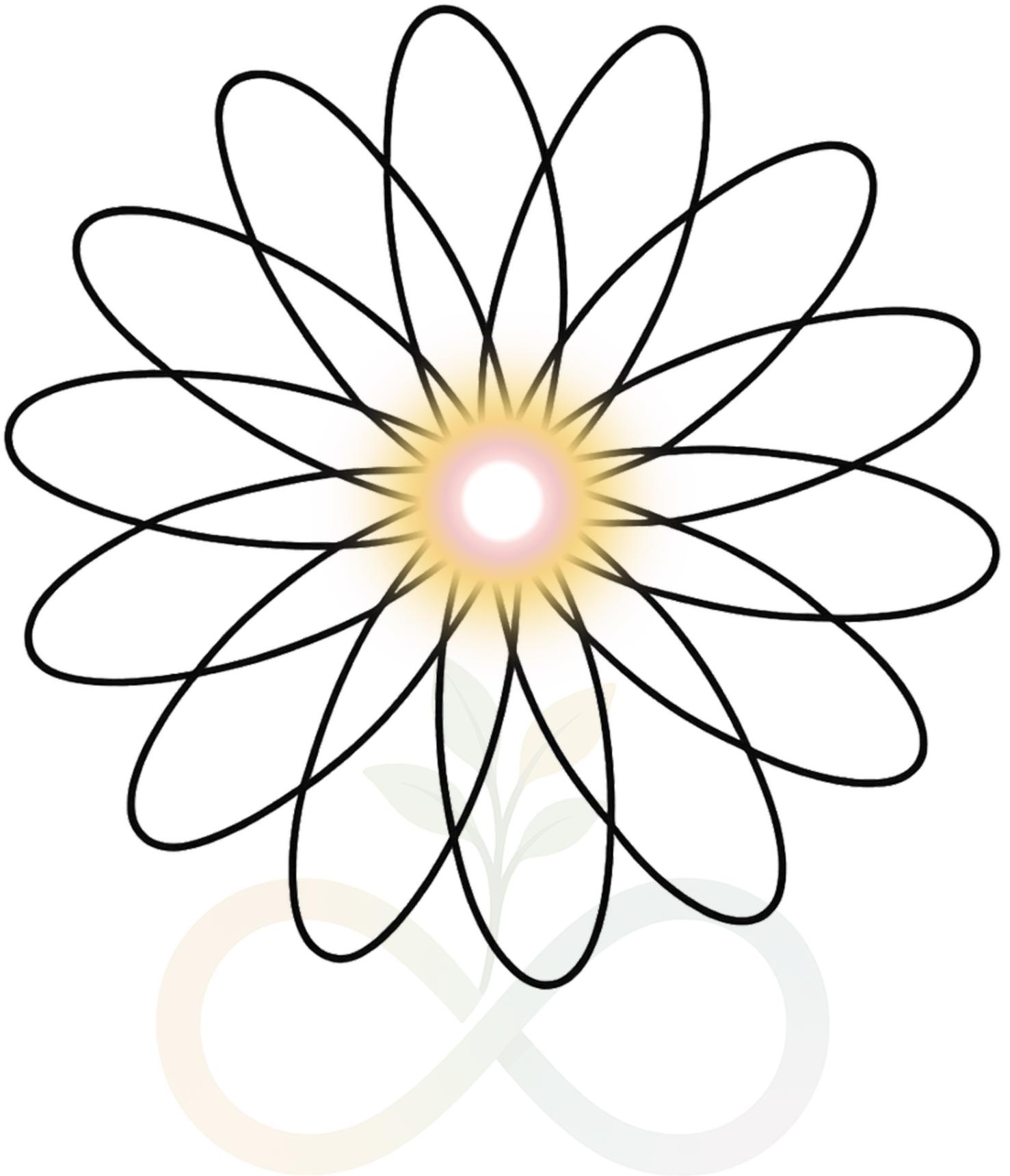
1. Πώς περιγράφω το άτομο που είμαι;
 - Ποιες πλευρές της ταυτότητάς μου με έχουν επηρεάσει περισσότερο;
 - Ποια στοιχεία νιώθω ότι με χαρακτηρίζουν έντονα;
2. Τι είναι ορατό και τι μένει αόρατο;
 - Ποιες πτυχές μου γίνονται άμεσα αντιληπτές από άλλα άτομα;
 - Τι είναι σημαντικό για μένα αλλά δεν φαίνεται;
3. Πού νιώθω άνεση και πού πρόκληση;
 - Σε ποιες πλευρές νιώθω σιγουριά;
 - Πού βιώνω μεγαλύτερη ευαλωτότητα;
4. Ποιες υποθέσεις δημιουργούνται γύρω μου;
 - Τι μπορεί να υποθέτουν άτομα όταν με γνωρίζουν;
 - Πώς με επηρεάζουν αυτές οι υποθέσεις;
5. Πού αισθάνομαι ότι ανήκω;
 - Σε ποιους χώρους νιώθω άνεση και κατανόηση;
 - Πού αισθάνομαι ότι χρειάζεται να προσαρμόζω κομμάτια του εαυτού μου;
6. Πώς με έχουν διαμορφώσει οι εμπειρίες μου;
 - Ποια στοιχεία της ζωής μου έχουν λειτουργήσει υποστηρικτικά;
 - Ποια έχουν αποτελέσει πρόκληση και τι έχω μάθει από αυτά;
7. Πώς σχετίζομαι με άλλα άτομα;
 - Ποιες πλευρές της ταυτότητάς μου επηρεάζουν τις σχέσεις μου;
 - Τι με βοηθά να παραμένω ανοιχτό άτομο με ενσυναίσθηση και κατανόηση;
8. Πού θέλω να στρέψω την προσοχή μου τώρα;
 - Ποιες διαστάσεις θα ήθελα να διερευνήσω περισσότερο;
 - Τι μικρό βήμα μπορώ να κάνω προς αυτή την κατεύθυνση;

Δραστηριότητα: Το λουλούδι της ταυτότητας

Το λουλούδι μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο προσωπικού αναστοχασμού. Κοίταξε κάθε πέταλο και εκέψου πώς συνδέεται με την ταυτότητά σου αυτή την περίοδο. Μπορείς να το χρωματίσεις ή να σημειώσεις λέξεις και εμπειρίες ανά πέταλο. Δεν υπάρχουν ερωτές ή λάθος απαντήσεις· ο στόχος είναι να αναγνωρίσεις ποιες διαστάσεις είναι πιο παρούσες, ποιες μένουν αόρατες και πώς επηρεάζουν την καθημερινή σου εμπειρία.

Δραστηριότητα: Το λουλούδι της ταυτότητας

Σημείωση:

Το μοντέλο Social GRRRAACCEEESSS λειτουργεί ως εργαλείο αναστοχασμού και όχι ως λίστα κατηγοριοποίησης ατόμων. Οι διαστάσεις του πλαισίου είναι κοινωνικά κατασκευασμένες, διασταυρώνονται μεταξύ τους και βιώνονται διαφορετικά από κάθε άτομο ανάλογα με το πλαίσιο, τη χρονική περίοδο και τις εμπειρίες του. Είναι σημαντικό να αποφεύγονται στατικές ή στερεοτυπικές ερμηνείες και να δίνεται έμφαση στις δυναμικές εξουσίας και στις ανισότητες που επηρεάζουν την εμπειρία ενός ατόμου. Η χρήση του μοντέλου χρειάζεται να είναι συμπεριληπτική, νευρο-επιβεβαιωτική και προσανατολισμένη στην κατανόηση, όχι στην αξιολόγηση ή στη σύγκριση. Ο σκοπός είναι να ανοίξει χώρος για φωνές, εμπειρίες και ταυτότητες που συχνά δεν αναγνωρίζονται επαρκώς.

Βιβλιογραφία και υλικό για περαιτέρω ανάγνωση:

- Burnham, J. (2012). Developments in social GRRRAACCEEESS: Visible–invisible, voiced–unvoiced. In I. Krause (Ed.), *Cultural reflexivity* (pp. 139–160). Karnac.
- Burnham, J. (1993). Systemic supervision: The evolution of reflexivity in the context of the supervisory relationship. *Human Systems*, 4(3–4), 349–381.
https://www.researchgate.net/publication/288871438_Systemic_supervision
- Fisher-Borne, M., Cain, J. M., & Martin, S. L. (2015). From mastery to accountability: Cultural humility as an alternative to cultural competence. *Social Work Education*, 34(2), 165–181.
<https://doi.org/10.1080/02615479.2014.977244>
- Tervalon, M., & Murray-García, J. (1998). Cultural humility versus cultural competence. *Journal of Health Care for the Poor and Underserved*, 9(2), 117–125.
<https://melaninmvt.com/wp-content/uploads/2020/09/Tervalon-Murray-Garcia-Cultural-Humility.pdf>
- Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241–1299.
<https://www.racialequitytools.org/resourcefiles/mapping-margins.pdf>
- Collins, P. H., & Bilge, S. (2020). *Intersectionality* (2nd ed.). Polity Press.
<https://www.politybooks.com/bookdetail/?isbn=9781509539698>